

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2009

tijdvak 2

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regel

Voor dit examen kunnen maximaal 60 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

De Nederlanders en hun vakantiebestemmingen

1 **A**

2 **maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat de pistes weinig direct zonlicht ontvangen en de sneeuw dus later smelt.

3 **maximumscore 2**

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Het kost veel energie.
- Het kost veel water.
- Er ontstaat meer natuurschade

per juist antwoord

1

4 **maximumscore 2**

1 = onjuist

2 = juist

3 = juist

Indien drie antwoorden juist

2

Indien twee of één antwoord(en) juist

1

5 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord zijn:

- De merengebieden kennen veel dagtoerisme.
- Veel overnachtingen (op boten) worden niet geregistreerd.
- Deze gebieden zijn in hoofdzaak zomerbestemmingen.

6 **maximumscore 2**

1, 3 en 4 zijn juist

Indien drie antwoorden juist

2

Indien twee antwoorden juist

1

Indien één antwoord juist

0

Vraag	Antwoord	Scores
7	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hoogbejaarden – zieken – mensen met een (zware) handicap – mensen zonder (of met een zeer gering) inkomen 	
8	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vliegen wordt goedkoper. – De reistijden worden korter. – Er is steeds meer aanbod. – Er zijn steeds meer vluchten. 	
9	B	
10	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De touringcar doet meer plaatsen aan dan de trein. – Een busreis kost relatief minder dan een treinreis. – De touringcar stopt altijd bij de eindbestemming en de trein niet. 	
11	<p>maximumscore 2</p> <p>1 = P</p> <p>2 = Q</p> <p>3 = Q</p> <p>4 = P</p>	
	<p>Indien vier antwoorden juist</p> <p>Indien drie of twee antwoorden juist</p> <p>Indien één antwoord juist</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
12	A	
13	B	
14	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – In deze periode zijn de dagen het langst. – In deze periode zijn de temperaturen het hoogst. – In deze periode is het gebied rond Spitsbergen ijsvrij / is er weinig ijs. 	
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Een antwoord als ‘dan is het hoogseizoen en hebben de meeste mensen vakantie’ mag worden goed gerekend.</i></p> <p><i>Een omgekeerde beantwoording is ook goed.</i></p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 A

16 maximumscore 2

foto 1 = Y

foto 2 = X

foto 3 = Z

Indien drie antwoorden juist

2

Indien twee antwoorden juist

1

Indien één antwoord juist

0

17 B

18 B

19 A

20 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- vertrek vanaf Eindhoven, Rotterdam enz.
- direct aan het strand
- circa 50 meter van het strand
- privé-strand
- all-inclusive (plus voorbeelden)
- in het centrum
- winkeltjes in de accommodatie aanwezig

Indien twee antwoorden juist

1

Indien één antwoord juist

0

21 D

22 maximumscore 2

1 = juist

2 = juist

3 = onjuist

4 = juist

Indien vier antwoorden juist

2

Indien drie of twee antwoorden juist

1

Indien één antwoord juist

0

23 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat er boskap heeft plaatsgevonden op de hellingen waardoor bodemerosie kan ontstaan.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 E

25 **maximumscore 2**

1 = Indonesië

2 = Zuid-Afrika

3 = de Verenigde Staten

Indien drie antwoorden juist

2

Indien twee antwoorden juist

1

Indien één antwoord juist

0

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

---

26 D

27 A

28 B

29 A

30 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Het aangevoerde oppervlaktewater bevat veel voedingsstoffen en daardoor verandert de begroeiing van de duinen.
- Het aangevoerde oppervlaktewater is vervuild waardoor de zandlagen langzaamaan vervuild raken.

31 B

32 A

33 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Door het regenwater dat op daken en straten valt, niet gelijk af te voeren naar het riool.
- Meer groen / parken / vijvers in de wijken aanleggen en minder te bestraten.
- Door de aanleg van wadi's die het regenwater opvangen dat op de daken en straten valt, waarna het water in de bodem trekt.

34 F

Vraag	Antwoord	Scores
35	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het moet er warm zijn (hoge temperaturen). – De aanleg is niet zo duur en daardoor geschikt voor arme landen, zoals Gambia. – Er moet voldoende water beschikbaar zijn. 	
	per juist antwoord	1
36	<p>maximumscore 1</p> <p>Er sterven elke dag veel kinderen door vuil water zodat door het gebruik van een dergelijke piramide de kindersterfte zal dalen.</p>	
37	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat uit irrigatiekanalen (te) veel water verdampt, hetgeen uit een buizensysteem niet het geval is.</p>	
38	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mali heeft een erg laag BBP. – Mali is een (te) arm land. 	
39	D	
40	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juist antwoord bij bron 31 zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Veel waterbronnen krijgen te maken met verzilting (opstuwend zeewater). • Voorbeelden van een juist antwoord bij bron 32 zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Veel waterbronnen zijn vernield / verwoest. – Veel waterbronnen zijn vervuild. 	1 1
41	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – In zone B zijn er veel meer landeigenaren (afhankelijk van water). – In zone B zijn minder pompinstallaties beschikbaar. – In zone B zijn er minder irrigatiegeulen. 	
42	<p>maximumscore 1</p> <p>De oeverlijn heeft zich verplaatst.</p>	
43	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat door stuwdammen in Sudan er steeds minder water voor Egypte beschikbaar komt.</p>	
44	maximumscore 1	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Uit het antwoord moet blijken dat wanneer één van de landen te veel water uit de aquifer gaat gebruiken dit een bedreiging is voor de watervoorziening van de andere landen.

45 **A**

46 **maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat Frankrijk veel kernenergie / alternatieve energiebronnen gebruikt en daardoor minder CO₂-uitstoot heeft.

47 **maximumscore 2**

- Jan, goed voor werkgelegenheid / goed voor de overheidsfinanciën / minder afhankelijkheid van aardolie 1
- Anne, steenkool is een fossiele brandstof en als je die gaat verbranden komt er CO₂ vrij en dat is slecht voor het milieu 1

48 **B**

49 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juist antwoord is:

- Het (hout) moet toch verbrand worden en dat levert CO₂ op.
- De verbouw van voedselproducten die als biomassa gebruikt worden gaat ten koste van landbouwgrond.
- De prijzen voor landbouwproducten / landbouwgrond stijgen.
- De verbouw van producten die als biomassa gebruikt worden kost veel water.

50 **A**

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 26 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

Bron 1	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
Bron 2	vrij naar: Brochure Kitzbühel, 2007
Bron 3	http://www.nu.nl
Bron 4	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
Bron 5	vrij naar: De Basis Bosatlas, 2003
Bron 6 en 7	vrij naar: CBS, 2006
Bron 8	vrij naar: CBS, 2005
Bron 9	vrij naar: Onze Wereld, april 2007
Bron 10 en 11	vrij naar: Brochure Hurtigruten/Norske turist service, 7-4-2008
Bron 12	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
Bron 13	vrij naar: http://www.weeronline.nl , 2007
Bron 14	foto 1: http://www.unina.it foto 2: http://www.mijnkeuze.nl/ foto 3: http://www.destination360.com
Bron 15	vrij naar: Koning Aap, 2007
Bron 16	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
Bron 17	vrij naar: Sunweb Vakanties, 2008
Bron 18	vrij naar: NRC Handelsblad, 19-12-2007
Bron 19	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
Bron 20	NRC Handelsblad, 29-12-2007
Bron 21	foto 1: http://miguelfuentesphoto.com foto 2: http://bali-vakantie.bestelinks.nl/ foto 3: http://www.capespirit.com
Bron 22	vrij naar: http://weeronline.nl
Bron 23	vrij naar: NRC Handelsblad, 2-10-2007
Bron 24	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
Bron 25	vrij naar: http://www.waterforlife.nl
Bron 26	Internationale samenwerking, augustus 2008
Bron 27 en 28	vrij naar: de Volkskrant, 27-10-2007
Bron 29	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
Bron 30	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
Bron 31 en 32	vrij naar: de Volkskrant, 17-11-2007
Bron 33	vrij naar: Geographische Rundschau, februari 2006
Bron 34	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
Bron 35 en 36	vrij naar: Geographische Rundschau, januari 2008
Bron 37	vrij naar: de Volkskrant, 8-11-2007